

2011-års satellitsälar simmar fortfarande i Finska Viken

I år fortsatte satellituppföljningen av sälar i Finska Viken och man kom igång med märkningen genast efter pälsbytet i början av juni, i samarbete med yrkesfiskare Mikael Lindholm och veterinär Nina Aalto. Målsättningen har varit att skaffa data om gråsälarnas vandringar under den aktivaste fiskesäsongen.

Projektduon Esa Lehtonen och Mikael "Micke" Lindholm (Foto Esa Lehtonen)

Merparten av de totalt sex satellitförsedda gråsälarna har uppehållit sig i östra Finska Viken efter märkningen. En nyhet i rörelsemönstret har varit att sälarna sökt sig till de yttre hållarna (Itäkivi och Hallikari) i de östra delarna av gränsoområdet mellan Finland och Ryssland. Därifrån har sälarna upprepade gånger besökt skärgården och vikarna i östra Finska Viken, där det idkas mycket ryssje- och nätfiske.

Tyvär gav utrustningen, som fästes den 5. juni på gråsälshannen Stig, positionsdata endast i en veckas tid. Stig rörde sig från utsläppsplatsen i Söderby till havsområdet utanför Kotka den 6.6 och simmade ännu samma dag till de yttre hållarna i den ryska gränssonen. Följande dag var sälen åter utanför Kotka, men simmade tillbaka till gränssonen den 8.6. Den sista positionsinformationen kom just från de yttre hållarna i den ryska gränssonen den 12.6. Orsaken till den korta uppföljningsperioden är inte känd (tekniskt fel, djuret avlidit e.a.dyl.??).

Gråsälshannen Ahti, som märktes den 22.6, har uppehållit sig mellan Pyttis skärgård och gränssonen. Han har tillsvdare gjort tio ca 55-60 km långa vandringar fram och tillbaka från hållarna i gränssonen till skärgården väster- och norr om Pyttis Fagerö.

Även gråsälen Benjamin, som märktes den 30.8, har till och med den 22.11 gjort tio tur-retur-resor från de ryska gränssonshållarna till västra Kotka och Äyspää-fjärden, huvudsakligen längs samma rutter.

Benjamin håller på att vakna efter mätningarna och märkningen
(Foto Esa Lehtonen)

Den 7.8 märkta gråsälen Arnold's revir har hittills sträckt sig från Pellinge yttre skärgård 150 km österut, till skärgården utanför Viborgska viken. Också Arnold har nyttjat de ryska gräszonshällarna som sitt basläger, varifrån han gjort upprepade besök till Abborforsviken i Pyttis, i synnerhet under oktober månad.

Den tyngsta av årets uppföljningssälar, Tyko's (173 kg), revir har sträckt sig från Kotka 85 km västerut till Borgå Fyr utanför Emsalö. Tyko och Arnold är de enda av de sälar som märkts i år, vilka även har besökt Sandkallans sälskyddsområde i Pellinge yttre skärgård.

Gråsälen Tyko bogseras iland för märkning
(Foto Esa Lehtonen)

Fortsättningsvis har alla gråsälar, som fångats med pontonryssja, varit hannar i olika åldrar. Samma fenomen förekom också i satellituppföljningsprojektet i Bottenhavet åren 2008-2009. Det är möjligt att gråsälshonorna är försiktigare av sig än hannarna och inte vågar sig in på hannarnas ryssjerevir. Saken har dock ej ännu kunnat utredas.

Namn	Vikt kg	Frisläppt	Sändare nr.	Gult hattmärke	Skrävelmärke
Stig	133	5.6.	11609	18	26
Ahti	113	22.6.	11624	19	27
Arnold	156	7.8.	11667	21	28
Tyko	173	24.8.	12105	22	29
Benjamin	121	30.8.	12108	23	30
Voitto	128	16.9.	11236	24	31

Tabell över märkta gråsälar

Alla skrävelmärken har fästs i höger bakskrävla på uppföljningssälarerna och hattmärket på hjässan.

Gråsälen Voitto har lämnat Finska Viken-gänget

Tillsvidare är det endast den 16.9 märkta Voitto, som vandrat bort från Finska Viken, via de yttre hällarna sydväst om Kökar till Gotlandsvattnen. Den färskaste positionsbestämningen visar att sälen i slutet av oktober varit i Östersjöns södra delar ca 850 km från frisläppningsplatsen. Voitto har tidvis uppehållit sig långa tider utanför GSM-nätets hörbarhet, så positionsdata har erhållits retroaktivt först veckor i efterskott, när han har rört sig inom GSM-nätets hörbarhet nära Gotland.

Fjolårets satellitsälur lämnade i mitten av december Finska Viken och företog den långa vandringen till Rigabukten. I höst kan gråsälarnas beteende vara annorlunda beroende på den exceptionellt milda hösten. Strävan är att möjligast många sändare skulle klara vintern och funktionsdugliga kunna skicka färsk information om sälarnas rörelser fram till början av ryssjefiskeperioden 2012, innan de lossnar.

”Andningscylindrar” – en väg från ryssjeboet till ytan

På våren 2011 försågs tre av ryssjorna, som användes för fångst av säl till satellituppföljningen, med så kallade andningscylindrar. Dessa byggdes i samarbete med yrkesfiskare av dyneemanät (knutavstånd 35 mm, \varnothing 2 mm, takbiten \varnothing 3 mm, längd 0,8 m). Skilda cylindrar fästes i fiskboet och mellanboet, vilka gjorde det möjligt för sälarna att nå vattenytan även om fiskboet på grund av kraftiga strömmar eller sjögång, tillfälligt låg under ytan. Flötena i övre ändan (8 st) hindrar cylindern från att sno sig och därmed stänga av genomfarten. De preliminära erfarenheterna från pilottestet med ”andningscylindrarna” i provryssjorna är lovande. Ingen gråsäl drunknade i fiskboen under testtiden från maj till början av november och cylindrarna försvårade inte det normala fisket. Sälarna som simmade in i ryssjorna lärde sig snabbt använda sig av ”cylindern”

Stig i andningscylindrar
(Foto Esa Lehtonen)

Under år 2011 finansierades projektet förutom av Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet av ESKO- fiskerigrupp, Sandmans stiftelse samt Jord- och skogsbruksministeriet. Finlands Yrkesfiskarförbund rf (FYFF) har informerat om sälarnas rörelser bl.a. på sina hemsidor. Gråsälarnas beteende och rörelser har intresserat media. Forskningsprojektet fick publicitet bland annat via rikstelevisionsnyheterna i september under rubriken ”Rysältä rysälle käy hylkeiden tie” (”Från ryssja till ryssja går sälarnas väg”).

Observationer av sälur försedda med satellitsändare ombedes meddela
Esa Lehtonen vid Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet
 (esa.lehtonen@rktl.fi tel.0400-605899) eller
Markus Ahola
 (markus.ahola@rktl.fi tel.040-6719808)

Mikael med en 9,5 kg lax,
som lyckligtvis undgått sälarna
(Foto Esa Lehtonen)